

Wczoraj i dziś

Rozkład materiału do historii dla klasy 4 szkoły podstawowej

Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

Temat	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:	Liczba godzin
Rozdział I: Z historią na Ty			
1. Kryteria i wymagania edukacyjne oraz sposoby ich sprawdzania. Tryb i warunki uzyskania oceny rocznej wyższej niż przewidywana			1
2. Historia – nauka o przeszłości	<ul style="list-style-type: none">– historia jako nauka o przeszłości;– historia a baśnie i legendy;– efekty pracy historyków i archeologów;– źródła historyczne, ich przykłady oraz podział.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, na czym polega praca historyka (III.1)– rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych (III.3)– odróżnia historię od dziejów legendarnych (III.4)	1
3. Historia wokół nas	<ul style="list-style-type: none">– znaczenie pamiątek rodzinnych;– drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny;– „wielka” i „mała” ojczyzna;– patriotyzm jako miłość do ojczyzny;– sposoby wyrażania patriotyzmu;– „małe ojczyzny” i ich tradycje;– znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, region, mała ojczyzna, patriotyzm.</i>	<ul style="list-style-type: none">– zbiera informacje na temat historii swojej rodziny, gromadzi pamiątki rodzinne i opowiada o nich (I.1)– poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje (I.2)– wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami (II.3)	1
4. Mieszkamy w Polsce	<ul style="list-style-type: none">– państwo polskie i jego krainy historyczne;– mój region częścią Polski;– naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium;– dziedzictwo narodowe;– polskie symbole narodowe;	<ul style="list-style-type: none">– zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn narodowy), najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie (II.1)– wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami (II.3)	1

	<ul style="list-style-type: none"> – polskie święta państwowe ; – znaczenie terminów: <i>naród, kraina historyczna, symbole narodowe, Polonia.</i> 		
5. Czas w historii	<ul style="list-style-type: none"> – chronologia i przedmiot jej badań; – oś czasu i sposób umieszczania na niej dat; – podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>); – cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki; – epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne. 	– wskazuje sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi (III.2)	1
6. Obliczanie czasu w historii	<ul style="list-style-type: none"> – obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami; – określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia; – podział czasu na wieki i półwiecza. 	– wskazuje sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi (III.2)	1
7. Czytamy mapę i plan	<ul style="list-style-type: none"> – podobieństwa i różnice między mapą a planem; – znaczenie mapy w pracy historyka; – odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej; – najstarsze mapy świata. 	– rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych (III.3)	1
8,9 Powtórzenie materiału i sprawdzian wiadomości z rozdziału I			2
Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów			
10. Mieszko I i chrzest Polski	<ul style="list-style-type: none"> – słowiańskie pochodzenie Polaków; – legendarne początki państwa polskiego; – księżę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski; – małżeństwo Mieszka I z Dobrawą; 	<ul style="list-style-type: none"> – zna legendy o początkach państwa polskiego (II.1) – sytuuje w czasie i opowiada o księciu Mieszku i czeskiej Dobrawie (IV.1) i chrzcie Polski – Piastowie. [...] Ród Piastów – legendy związane 	1

	<ul style="list-style-type: none"> – chrzest Mieszka I i jego znaczenie – znaczenie terminów: <i>plemię, Słowianie, Piastowie.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> z rodem (treści dodatkowe – 1) – chrzest Polski (treści dodatkowe – 2) 	
11. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	<ul style="list-style-type: none"> – misja świętego Wojciecha u Prusów; – zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III; – wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem; – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski; – znaczenie terminów: <i>misja, Prusowie, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, biskupstwo, koronacja, gród, drużyna, wojowie.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – sytuuje w czasie i opowiada o Bolesławie Chrobrym – pierwszym królu Polski i zjeździe w Gnieźnie (IV.2) – misja św. Wojciecha (treści dodatkowe – 2) 	1
*W średniowiecznym klasztorze	<ul style="list-style-type: none"> – zakony chrześcijańskie; – życie w klasztorze; – wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa; – rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa; – najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie; – znaczenie terminów: <i>zakon, reguła zakonna, skrytorium, mnich, klasztor.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zakony w Polsce. Rozwój piśmiennictwa i rolnictwa (treści dodatkowe – 4, nieobowiązkowe) 	1
12. Polska Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów; – reformy Kazimierza Wielkiego; – zjazd monarchów w Krakowie – ucztą u Wierzyńka; – umocnienie granic państwa (<i>Zastał Polskę</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – sytuuje w czasie i opowiada o ostatnim z Piastów – Kazimierzu Wielkim (IV.3) – sytuuje w czasie i opowiada o [...] krakowskich żakach (IV.5) 	1

	<p><i>drewnianą, a zostawił murowaną</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> – utworzenie Akademii Krakowskiej; – znaczenie terminu: <i>żak, uniwersytet</i>. 		
*Rycerze i zamki	<ul style="list-style-type: none"> – średniowieczni rycerze i ich rola; – funkcje i wygląd zamków; – od pazia do rycerza; – uzbrojenie rycerskie; – turnieje rycerskie; – kodeks rycerski; – znaczenie terminów: <i>rycerz, zamek, paż, giermek, pasowanie, kopia, fosa, herb</i>. 	– zamki i rycerze. Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje (treści dodatkowe – 5, nieobowiązkowe)	1
13. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	<ul style="list-style-type: none"> – objęcie władzy przez Jadwigę; – zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki; – przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie; – okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę; – skutki zawarcia unii polsko-litewskiej; – zagrożenie ze strony Krzyżaków; – znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i>. 	– sytuuje w czasie i opowiada o królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle [...] i unii polsko-litewskiej [...] (IV.4)	1
14. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem	<ul style="list-style-type: none"> – postać Zawiszy Czarnego; – bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze. 	– sytuuje w czasie i opowiada o [...] Zawiszy Czarnym [...] (IV.4)	1
15. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	<ul style="list-style-type: none"> – Mikołaj Kopernik i jego życie; – odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>; – dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii; – znaczenie terminu: <i>astronomia</i>. 	– sytuuje w czasie i opowiada o Mikołaju Koperniku [...] (IV.5)	1

16, 17 Powtórzenie materiału i sprawdzian wiadomości z rozdziału II			2
Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej			
18. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski	<ul style="list-style-type: none"> – Złoty wiek w dziejach Rzeczypospolitej; – kariera polityczna i wojskowa Jana Zamoyskiego; – Zamość – miasto renesansowe; – znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> – sytuuje w czasie i opowiada o Janie Zamoyskim – wodzu i mężu stanu (IV.6) – złoty wiek kultury polskiej [...] (treści dodatkowe – 6) 	1
19. XVII wiek – stulecie wojen	<ul style="list-style-type: none"> – potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego; – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego; – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami; – rola husarii w polskich sukcesach militarnych; – znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> – sytuuje w czasie i opowiada o bohaterach wojen XVII wieku: przeorze Augustynie Kordeckim, hetmanie Stefanie Czarnieckim i królu Janie III Sobieskim (IV.7) 	1
*Czasz stanisławowskie	<ul style="list-style-type: none"> – ideały epoki oświecenia; – dokonanie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; – ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie; – kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele; – zabytki budownictwa i architektury polskiej 2 poł. XVIII w.; – znaczenie terminów: <i>Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> – obiady czwartkowe króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Rozkwit kultury za ostatniego króla (treści dodatkowe – 9, nieobowiązkowe) 	1
20. Tadeusz Kościuszko na czele	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.; – Konstytucja 3 maja; 	<ul style="list-style-type: none"> – sytuuje w czasie i opowiada o Tadeuszu Kościuszcze i kosynierach spod Racławic (IV.8) 	1

powstania	<ul style="list-style-type: none"> – rozbiory Polski dokonane przez Rosję, Prusy i Austrię; – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.; – bitwa pod Raławicami i rola kosynierów; – klęska powstania i III rozbiór Polski; – znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i>. 	– zna [...] najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie (II.1.)	
21. Legiony Polskie i hymn narodowy	<ul style="list-style-type: none"> – losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej; – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady; – generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w stworzeniu Legionów Polskich; – Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>; – znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>; – <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski; – znaczenie terminów: <i>emigracja, hymn państwowy</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> – sytuuje w czasie i opowiada o Janie Henryku Dąbrowskim i Józefie Wybickim oraz polskim hymnie (IV.9) – zna symbole narodowe ([...] hymn narodowy) [...] (II.1) 	1
22. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> – branka i wybuch powstania styczniowego; – wojna partyzancka; – funkcjonowanie państwa powstańczego; – Romuald Traugutt dyktatorem powstania; – represje po upadku powstania styczniowego; – znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, Syberia</i>. 	– sytuuje w czasie i opowiada o Romualdzie Traugutcie i powstańczym państwie (IV.10)	1
23. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka	<ul style="list-style-type: none"> – edukacja Marii Skłodowskiej na ziemiach polskich; – tajne nauczanie i Latający Uniwersytet; 	– sytuuje w czasie i opowiada o laureatce Nagrody Nobla – Marii Skłodowskiej-Curie (IV.11)	1

	<ul style="list-style-type: none"> – kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie; – Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie; – polscy nobliści; – znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, rad, polon, laureat.</i> 		
24, 25 Powtórzenie materiału i sprawdzian wiadomości z rozdziału III			2
Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce			
26. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	<ul style="list-style-type: none"> – Wybuch I wojny światowej; – udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; – odzyskanie niepodległości przez Polskę; – Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa; – walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska; – Narodowe Święto Niepodległości; – znaczenie terminów: <i>I wojna światowa, II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, orłęta lwowskie.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – sytuuje w czasie i opowiada o Józefie Piłsudskim i jego żołnierzach (IV.12) – Bitwa Warszawska. Ocalenie Polski przed najazdem bolszewickim (treści dodatkowe – 11) – zna [...] najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie (II.1.) 	1
*Bitwa Warszawska	<ul style="list-style-type: none"> – Rosja Sowiecka i komunizm; – wojna polsko-bolszewicka; – Bitwa Warszawska i jej legenda; – 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego. 	11. Bitwa Warszawska. Ocalenie Polski przed najazdem bolszewickim	
27. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> – problemy odrodzonej Polski; – zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy; 	– sytuuje w czasie i opowiada o Eugeniuszu Kwiatkowskim i budowie Gdyni (IV.13)	1

	<ul style="list-style-type: none"> – Gdynia polskim oknem na świat; – znaczenie terminów: <i>Wolne Miasto Gdańsk</i>. 		
28. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	<ul style="list-style-type: none"> – wybuch II wojny światowej; – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją; – działalność Armii Krajowej; – Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy); – akcja pod Arsenalem; – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia; – znaczenie terminów: <i>okupacja, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i>. 	– sytuuje w czasie i opowiada o „Zośce”, „Alku”, „Rudym” i „Szarych Szeregach” (IV.14)	1
429 niezłomni”	<ul style="list-style-type: none"> – przejęcie władzy w powojennej Polsce przez komunistów – polityka komunistów wobec polskiego podziemia; – działalność wojenna i powojenna Witolda Pileckiego; – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: <i>komuniści, obozy zagłady, opozycja antykomunistyczna, „żołnierze niezłomni”</i>. 	– sytuuje w czasie i opowiada o żołnierzach niezłomnych – Witoldzie Pileckim i Danucie Siedzikównie, „Ince” (IV.15)	1
30. Jan Paweł II – papież pielgrzym	<ul style="list-style-type: none"> – dzieciństwo i początki kapłaństwa Karola Wojtyły; – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu; – wybór Karola Wojtyły na papieża; – pielgrzymki papieża do ojczyzny (<i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>); – wsparcie Kościoła dla opozycji; – Jan Paweł II jako papież pielgrzym; 	– sytuuje w czasie i opowiada o papieżu Janie Pawle II (IV.16)	1

	– znaczenie terminów: <i>papież, teologia, pielgrzymka, konklawe, kardynał, prymas, pontyfikat.</i>		
31. „Solidarność” i jej bohaterowie	– warunki życia w PRL; – strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”; – bohaterowie „Solidarności”: Lech Wałęsa i Anna Walentynowicz, – wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji; – przełom 1989 r. i upadek komunizmu; – znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, solidarność, stan wojenny, Okrągły Stół, demokracja.</i>	– sytuuje w czasie i opowiada o „Solidarności” i jej bohaterach (IV.17)	1
32, 33 Powtórzenie materiału i sprawdzian wiadomości z rozdziału IV			2